

(E) pam 3

SYDAFRIKANSKE FORTÆLLINGER.

1

I vild karriere sprængte det britiske kavaleri frem, stadig frem mod stillingen, snart var man lige indpaa, da hørtes et brag og et lysbav skød op mod himmelen.

L. E. TVEDTE'S
Forlag

KRISTIANIA
1903

SYD

(E) Pam.

22408

Ⓔ Pam. 2

En fader

af

B—M

Kristiania

L. G. Tvedte's forlag

1903

Harald Thronsens bogtrykkeri.

Første Kapitel.

Udreisen til krigen.

Jan Meyer gik urolig op og ned paa gulvet i sin lille tarvelig udstyrede stue; af og til stansede han, tørrede sveden af den brede, lave pande, traf et dybt suk og gik rastløs videre.

Jan var en af de gamle „Bortreffere“, som i 30 og 40-aarene læsfede alt sit rørlige gods paa store, tunge vogne, forspændt med 14-16 okser og drog fra Kaplandet langt mod nord i vildmarken for at undfly englændernes uretfærdige og trykkelige styre, ligesom fordum israeliterne unddrog sig Faraos.

Han var som de fleste boere høi, mager og fenesterk, med et grovt, umeislet ansigt, der var gennemfuret af talrige, dybe rynker, der fortalte alle hans lidelser og kampe.

Det lange, hvide haar og skjæg, som gav ham et værdigt, patriarkalsk udseende, og som dannede en Sydafrikanske fortællinger no. 1

smuk ramme om ansigtet, viste tydeligt at han tilhørte „dopperpartiet“.

Overgang han fra stuen's halvmørke passerede forbi vinduet, hvorpaa solen kastede sine sidste straal'er, kunde man se, at aarene og strabadserne havde taget paa ham; ryggen var bøiet, og øinene, som overskyggedes af kraftige, bukkede bryn, havde tabt sin gamle glans.

Efter en lang grublen gik han med rolige, afmaalte skridt hen til sin store, sølvbeslagne bibel, satte et par hornbriller paa sig og begyndte at læse for at dulme sin sorg og finde ro.

Han havde ikke læst længe, før døren pludselig blev aabnet og ind traadte 2 kraftige, solbrændte unge mænd med mausergevær i haanden og et patronfyldt bandoler over skuldrene.

Begge stansede, betragtede et øieblik den gamle mand, der var saa optaget af læsningen, at han hverken hørte eller saa noget; og gik derpaa forsigtig hen til ham.

„Far,“ den ældste af de 2 mænd berørte ærbødigt oldingens skulder.

Jan fór op, saa mildt og kjærligt paa sine sønner, faldt atter i dybe tanker, endelig sagde han:

„Er tiden alt omme, Piet?“

„Ja far, Oosterhuizen rider nu afsted til Bryburg, hvor vi skal møde Dhm Koos (de la Rey) for

sammen med ham at stanse rødnakkerne og jage dem sydover mod Kimberley, hvor Cecil Rhodes sidder og ruger over guldsækkene."

"Har du alt i orden da, Piet?"

"Ja, nu er vi fuldt færdige til at gaa til krigen og hævne mange aars uret. — England skal faa føle, at det ikke ustraffet tør fornærme den frie bonde i hans eget land. — Majuba kan nok komme igjen. Men tiden er knap nu, far. Hestene staar opfadlet. Chrisjan Krauter er her straks, saa vi rider sammen afsted."

Jan reiste sig helt op, greb fat i Piets skulder og sagde: "Du Piet, som er ældst, pas du godt paa Jakob, at der intet ondt tilstøder ham. Husk paa, at J er mine sidste sønner, og hvis J falder, vil det knuse en gammel mands hjerte. Kafferne og englænderne har taget 5 kjække, tapre sønner, og nu vil de maaske berøve en gammel, svag mand hans støtter her i livet. — Na Herre — skal da denne forfærdelige tilstand altid vare."

"Men far," Jakob tog et skridt frem, "præsidenten sagde jo, at der ikke fandtes nogen helligere død end at falde i spidsen for burghers."

Der blev en pause. — Jan nølede en stund med svaret, stod længe og tænkte, gik derpaa et skridt henimod vinduet og kastede et blif paa den endeløse, rødbrune karoo, hvorover solen i sin ned-

gang spredte et mildt, rødt skjær; ved synet af det land, han havde kæmpet hele sit liv for, blev Jan bevæget; der funklede en taare i hans øie og han mumlede svagt: „Mit arme, skjøne land.“

Endelig vendte han sig mod sine sønner og sagde: „Ja — præsidenten har ret. — Det er skjønt at kæmpe for sit land, hvor fattigt og armt det end er.

Nu gjælder det vor frihed — vor dyrekøbte frihed, — som vi har betalt med blod og taarer — husk det og glem det aldrig — for friheden maa vi kæmpe til sidste mand — — —.

Jeg er stolt over at jeg har sønner, som kan væрге landet og at I unge er lig os gamle „Bortreffers“; men det er sørgeligt, at saa meget blod maa rinde for at nogle elendige menneskers havepsyge og umættelighed skal tilfredsstilles. — Krig er forfærdeligt, Piet og Jakob — og denne gang vil det nok blive en haard kamp, som vil koste mange unge liv og bringe sorg og ulykke i tusinde hjem —.

I unge uerfarne forstaaer ikke, hvad det vil sige for en fader at sende sine sidste sønner i krigen — i døden, selv om det er for fædrelandets frihed. Vi Transvaalere har altid ønsket og vil altid ønske at leve, ikke dø for friheden.“

Den gamle, ellers saa tause bonde var

blevet veltalende; han vilde fortsætte, da hørtes der pludselig hovslag i det fjerne.

Piet og Jakob nikkede forstaaelsesfuldt til hinanden og gik frem mod faderen:

„Farvel far, nu kommer Christjan, og vi maa afsted, før mørket falder paa. — Vi kommer nok igjen med seier, vær ikke ræd for os. — Gud lønne dig, gamle far, for hvad du har gjort mod os.“

Der gik en smertelig træfning over Jans veirbidte ansigt, da ordet „farvel“ blev udtalt; han stod en stund stille, indtil sønnerne som ikke vilde pine den gamle mand længer, forsigtig nærmede sig døren; da først fik han fattet sig, trykkede saa ømt som kun en fader kan gjøre det, sine sønners hænder og sagde:

„Reis da med Gud og værg Transvaal mod røverne. Han som har beskyttet os mod Dingaans kasserstaver, mod Moselikatse, mod rødnafterne ved Amajuba Hill, mod røveren Jameson og hans bande ved Doornkop, Herren, som altid har hjulpet os, og som endnu viser os sin miskundhed, han holde sin beskyttende haand over eder og lade eder vende hjem med seir. — Gaa nu. — Farvel Piet — farvel Jakob. Glem ikke mig ensomme gamle.“

Hans stemme sitrede, og en hed taare rullede ned over de veirbidte kind. — Han vendte sig og bedækkede ansigtet med sine hænder. —

Saaledes blev han staaende en lang stund. Først da de var gaaet ud og var steget til hest, blev han igjen den gamle sterke „Bortreffer“; hans kind glødede, øinene funklede og med ungdommelig begeistring sprang han ud og raabte:

„Gils Ofterhuizen og sig ham, at naar rødnakkerne kommer ind i landet, da vil gamle Jan Meyer ikke mangle. Mit legeme er svagt, men jeg har en sikker rifle, og den har aldrig feilet sit maal.“ —

Han fulgte de bortridende længe med øinene, indtil støvsfjerne blev mindre og mindre og endelig forsvandt i horisonten . . . .

Da han intet mere saa end den stille ensomme faroo, reiste han sig helt op og idet hans ansigt bar præg af den høieste fortvilelse skreg han: „Atter skal jeg gamle mand være ene. Atter skal skuddene knalde for friheden. — Atter skal hjemmene ødelægges. — Forbandet være guldet, som nedkaldte ulykken over landet.“

Sønderknust faldt den gamle fjæmpe paa knæ og bad:

„Herre, du som hjalp Israel, du hjælper nu vort stakkels lille folk mod undertrykkerne, som i 100 aar har pint og forfulgt os. — Tilgiv os alle vore synder og gør vort land frit. — Herre, Herre, hjælp mig paa nødens dag, du udfri mig og jeg vil prise dig.“ —

Styrket ved bønnen gif oldingen rolig ind, lukkede døren efter sig, tændte et lys og satte sig atter for at læse sin kjære bibel.

Solen gif ned. Aftenen malte himmelen mørkere og mørkere og lod skyerne lyse i gult og rødt. Mørket slettede med sin pensel farverne ud og indhyllede alt i sin tætte, sorte kappe.

Det blev nat, 2 folk var dødsdømte.

Andet kapitel.

Jans ed.

Gamle Jan var siden Jakobs og Piets afreise blevet mere rolig; men ogsaa mere bitter, ja næsten menneskesky.

Hele dagen kunde han sidde indesluttet og ubevægelig paa sin veranda og tænke, medens han udsendte den ene vældige røgsky efter den anden fra sin uadskillelige pipe.

Men jo mere den gamle burgher tænkte og drømte om sine kjære sønner og det forjættede land, desto mere bitter og uforsonlig blev han, — tankerne vendte sig snart hid, snart did, altid var de dog rettet mod slagmarken.

Han syntes han saa igjen Kletfonteins steile top og sine døde sønner, med haar og skjæg sammenfiltret af blod og søle og med geværet frampagtig sammenknuget i haanden.

Han saa kaffere, bevæbnet med skjold og assegai, hylende og skrigende styrte frem mod de store vognborge, bag hvilke kvinder og børn holdtes skjulte; spydene fusede lig en haggelskur ned over vognene, skuddene knalbede, kaffere faldt og farvede faroen end mere rød med sit blod, men altid fremad gik zulustarerne mod den lille dødstrætte flok, og spydregnen vedblev at fuse over de ulykkelige kvinder og børn. Endelig var kafferne fremme, vognene brødes fra hverandre og horderne stormede ind over de værgeløse kvinder og børn. Den rasende kamp gik over til myrderi, kvinderne faldt for assegaierne, og snart var leirpladsen et eneste menneskeslagteri, bare blod, blod, blod.

Under disse drømmerier blev Jan ved tanken paa sit folks lidelser og kampe end mere uforsønlig; hadet mod rødnafterne blussede vildt op og ve den, som da turde forstyrre ham.

Kafferne frygtede sin gamle herre, naar han mønstrede deres arbeider, og vovede knapt at se paa ham, langt mindre tale til ham.

Selv ikke da hans gamle ven og vaabenbroder Paul Kock en dag kom ridende hen til ham paa besøg, blev han venligere. Tvær og mut svarede han Paul, naar denne forsøgte at trøste og opmuntre ham, hørte knapt paa, hvad hans snaksomme ven havde at fortælle ham af nyt fra far-

men, saa at denne, der ikke længere kjendte Jan, den fjærlige, ømme fader igjen og nødig vilde støde ham, hurtigt sagde farvel og red hjem.

Rigtig glad og fornøiet blev Jan, en dag, da den længe, ventede post bragte ham et brev fra Piet, som fortalte, at de begge var friske og sunde og haabede med Guds hjælp at jage englænderne væk.

Piet fortalte om stillingen paa frigsstuepladsen, de la Rey var efter seiren ved Kraaipan, gaaet ned til Kimberley for under afventen af Cronje at stanse Lord Methuen paa hans fremrykning mod diamantstaden, og Botha graved skanser og skyttegrave ved Tugela.

Den dag var Jan i godt humør, og fornøiet gif han mellem de arbejdende kaffere, smilede venligt til dem og talte af bare glæde høit med sig selv.

„Se, se, de unge duer dog til noget. Du skal se det gaar godt og vi vinder tilslut. Ja, ja. Dns kan wacht. Dns kan wacht,“ og med disse slutningsord gif den gamle op til sin veranda, tog sin bibel og begyndte at læse om Abraham og Isak.

Saa var det en rigtig vakker solskinsmorgen ved juletid, himlen hvælved sin rene dybblaa kuppel over karooen som nu stod i sin fuldeste flor.

Sos Jan Meyer var det saa stille og fredligt,

saa fredligt, at man neppe skulde tro, at der var frig i landet. Jan selv sad som sedvanligt paa verandaen, drak kaffe og røgte.

I den sidste tid var der kommet meget nyt, Olivier havde loffet general Gatacre i baghold ved Stormberg, Louis Botha havde overvundet Sir Redvers Buller ved Tugelasfloden og erobret 10 store, nye Armstrongkanoner, og Ohm Piet Cronje, der laa ved Magersfontein bag pigtraadgjærdene havde fuldstændig oprevet Old Englands stolteste regiment, „The black Watch.“

Jan sad og tænkte paa, hvorledes Jakob og Piet havde det, de var jo i Cronjes hær og i et saa stort slag kunde det have hændt meget. Cronje havde jo telegraferet til Krüger, at tabene var forholdsvis smaa, og at skandinaverne havde lidt mest.

Under disse tanker blev han var en mand, der kom ridende henimod farmen. Han bar et stort bind om den venstre arm.

„Det skulde vel ikke være Piet eller Jakob, som kommer tilbage,“ tænkte Jan, reiste sig op og gik ud forat se; men ved nærmere eftersyn viste det sig, at det var ingen anden en Christjan Krauter, sønnernes gode ven.

Det laa noget saa tungt over Christjan, han

var bleg og alvorlig og saa ud, som om han havde noget trist at melde.

Langsomt red han hen til farmen, steg af og gik bort til Jan og trykkede hans haand.

„Goddag Dhm Jan, hvordan staar det til?“

„Na bra — men du — du er jo saaret.“

„Kun et ubetydeligt saar, jeg fik det ved Magerfontein,“ kom det tungt fra Chrisjan; han saa ned, voved ligesom ikke at sige mere.

Jan blev pludselig bleg; Chrisjan var saa rar idag, det skulde vel ikke være noget paa færde med Piet og Jakob.

„Men Piet og Jakob, hvorledes har de det? Har de det godt?“

„Ja, Dhm, de har det godt nu —“ Han stansede, saa paa Jan, hvis blif var stivt fæstet paa ham.

„De er faldne.“

„Er de faldne, er mine kjære gutter faldne! Det kan ikke være muligt, at Herren har villet straffe mig saa frygteligt,“ brød det ud fra Jan.

„Jo, kjære gamle Jan, de er faldne, men de faldt med ære. Det var paa en kopje ved Magerfontein, englænderne stormede frem. Piet værgede høiden og saa —“

„Hvad hændte?“

„Piet havde for saa folk, tilslut var englænderne kommet op, en officer skjød Jakob ned.“

Jan hulkede høit.

„Da Piet saa det, stormed han frem, knuste officerens hoved med geværkolben og slog fra sig som en rasende, indtil overmagten blev ham for stor, englænderne faldt over ham, og fjørte bajonetterne i ham. Ja Ohm Jan, han frelst afdelingen ved sin kamp, vi kom forsent til. Jeg fandt Piet ligge døende og stod hos ham til det sidste. Hans sidste ord var: „Hils far og sig ham, at vi altid har tænkt paa ham og altid har fulgt hans raad. Sig far, at vi mødes engang —.“

Han stansede; Jan, den gamle kæmpe hulkede som et barn, og mumlede: „Mine stakkels sønner, mine stakkels sønner.“

Det var ondt for Chrisjan at se den gamle. Han vidste hvor høit Jan elskede sine sidste sønner, han vidste, at de havde været hans et og alt og hvorledes Jan havde strevet for at skaffe dem en formue.

Det blev en lang taushed, kun afbrudt af Jans hulken.

Bludselig foregik der en forandring med Jan. Han for op. Dinene lyste og hans veirbidte, brune kind glødede rødt, ansigtet fik et bittert præg.

Som han stod der med det hvide haar bølgende for vinden lignede han en gammel viking, der sang draapa over sine sønner.

Han hævede de store hænder mod himlen og talte i profetisk begeistring.

„Jakob og Piet er faldne for Faraos haand. Han tog vort Kanaan fra os, men vi jog ham ud. Men guldets lyste og atter kom Faraos over os og dræbte vore børn. Han vil brænde vore gaarde, føre vore kvinder og børn bort og lægge vort land under sit herredømme. Du, Herre, som hører os alle, hør ogsaa mig gamle mand. Saa sværger jeg, Jan van Meyer; efterdi England har berøvet mig mine sønner, og altid bragt sorg og ulykke over mig og ikke engang kunde spare mine to sidste, vil jeg bringe sorg i engelske hjem. De yngste skal falde, fordi de berøvede mig mine. — De skal falde som Piet og Jakob.“

Han taug, saa en stund op mod himlen; gik ind i farmen og laaste døren.

Chrisjan Krauter var grebet af oldingens ed. „De yngste skal falde, fordi de berøvede mig mine,“ gjentog han; det 'gik en gysen gjennem ham; han følte, at Jan vilde holde sin ed. Taus steg han tilhest og red bort.

En dag og en nat brændte det lys hos Jan. Af det guld han havde samlet til sine sønner, støbte han 30 fugler.

Om morgenen stablede han en vældig vedhaug

op i stuen, tændte paa og gif ud med sin bibel og sit gevær, tog hesten ud af stalden og red bort.

En tyk sort røg slog op, det knitrede og bragede, ruderne sprang, luerne sliffede langs med væggene og naaede snart taget.

Skrækslagne styrtede kafferne til for at slukke, intet nyttede, snart styrtede huset med et brag sammen.

Jan havde brændt alt, hvad der var ham kjær.

Men ude paa Beldet red den gamle lig en hævnens engel affted til krigen for at hevne sine sønner.

Tredie Kapitel.

Slaget paa Spion Kop.

General Buller var endelig efter 3 ugers uvirksomhed brudt op fra leiren ved Chivoley for atter at forsøge at bane sig vei til Ladysmith.

Han havde før prøvet boernes centrum ved Colenso, nu vilde han gjøre en omgaaende bevægelse mod deres høire fløi, som strakte sig over Baalkrans og Spion Kop til Fristatgrænsen.

Hovedstillingen var det dominerende fjeld, Spion Kop, med sine 2 toppe, hvorfra Bortreffererne i 1836 saa Natal's skjønne og frugtbare land.

Endelig efter en mængde manøvrer lykkedes det Buller at komme op i nærheden af fjeldet, og i et frigsraad blev det besluttet at forsøge en overrumpling af boerhæren.

Det var en mørk, iskold nat. Himmelen var aldeles overfyldt, en fin duffregn fildrede ned,

taagemåserne indhyllede Spion Kop, hvor af og til et vaqtblus viste, at det var besat.

Boerposter gif og frøs, gif og halvsov — og tænkte paa sit hyggelige, lille hjem, paa sin hustru og sine børn og var langt væk fra krigen.

Men nede fra fletterne ved Tugelaen begyndte skatflædte Tommies at klatre op.

De var saa stille og tause, der hørtes ingen lyd, intet raab i gelederne, kun af og til et brag, naar en gled paa fjeldskraaningen, der var blevet slibrig og glat af regnet. Opad, stadig opad gif kolonnen, speidende frem i taagen, om boerne muligens havde faaet øie paa dem.

Snart var de indpaa boerposterne, der sad og tænkte paa sine kjære, lig en stormbølge styrtede briterhæren over dem, bajonetterede dem, før de fik afgivet et skud, og stormede saa videre op mod høiden under øredøvende hurraraab.

En time senere kunde Buller telegrafere hjem, at Spion Kop var taget.

I det samme briterne besatte boernes skyttergrave paa den nedre rand af fjeldet, styrtede den lille boerbesætning ud af teltene.

De saa briterhæren, som myldrede frem gjen-

nem taagen, hørte deres jublen, hørte posterne's skrig; det blev panik.

Midt under forvirringen og larmen traadte deres unge, kjække general, Louis Botha frem, samlede sine gamle bønder om sig, satte nyt mod i dem ved begejstrede ord og drev dem frem til de skyttergrave, der endnu var i deres magt.

Endelig kunde boerne besvare englænderne's ild. Et vældigt lysblik skjød op gennem mørket, mauserfuglerne sused gennem luften, fra hver sten, fra hver busk og hver termittue fræste mauser-riflerne, og englænderne tumlede, den ene over den anden.

Bom — pom — en granat for hvæsende fra toppen af fjeldet, slog ned i menneskemassen; og lidt efter væltede en uformelig klodsmasse sig paa jorden.

Granaternes hyl, fanonernes drøn, mauser-riflernes fræsen, de saaredes jamren, eder og forbandelser dannede en frygtelig musik; det var ligesom djævelen og hans dæmoner lo af menneskenes jammer og ulykke.

Skodden lettede mere og mere og mere, regnet holdt lidt efter lidt op, en svag stribe i øst viste, at dagen brød frem.

Blandt dem, der laa i skyttergravene var og-

ſaa en gammel, hvidhaaret mand, der ikke ſkjød, men ſaa frem i natten, ſom om han ventede paa noget. Det var gamle Jan van Meyer.

Jan havde den hele tid lagt ganſke rolig og iagttaget kampen. Han hørte granaternes ſuſen, ſaa dem ſpringe blandt briterne, ſom laa næſten udkæftet og ſkjød, men fortrak ikke en mine.

Uf og til kunde hans ſidekammerater ſpørge ham, hvorfor han ikke ſkjød. „Vent og ſe,“ var ſvaret.

Endelig blev der mere ro blandt briterne; forſterkninger begyndte at ankomme, og nu forſøgte officererne at drive ſine folk frem.

Foran gif eller rettere ſagt krøb 2 vakre, unge officerer; de drev ſine folk fremad, ſtadig fremad mod de uſynlige ſkyttere, og fuglerne ſyntes at ſkaane dem.

Jan iagttog dem længe, løſtede ſaa riſlen rolig op, tog godt ſigte paa den ene, trykkede af og ud for guldfuglen — et øieblif efter laa officeren paa bakken, en bred, rød ſtribe randt ned over brøſtet; han ſtønnede tungt, giſpede efter luſt — en kort rallen — han var ikke mere. Atter hævede Jan riſlen, atter hørtes et knald — den anden officer ſlog ud med armene, vakked og ſalbt. Jan reiſte ſig halvt op og ſpeided frem i dag=

brækningen, og da han saa de to ligge der blodige, mumlede han: „For Piet og Jakob.“ Derpaa satte han sig ned paa bunden af graven, og under den frygtelige koncert af drønnende kanoner og surrende kugler foldede han hænderne og bad til sin Gud.

Ess—fss—fss.

En ny granat for frem fra de usynlige boerkanoner, larmen steg, modet voksede hos de faatallige bønder, medens briterne, der laa paa skraaning uden andet dække for den fiendtlige ild end stene og buske, blev mere og mere fortvilede, forsterkninger ankom stadig, men gjorde kun alt værre, og tilslut maatte chefen give sine folk ordre til at rømme den blodige valplads og skyndsomt retirere ned mod Tugela.

Louis Botha havde seiret.

Medens den store arme efter et tab af 1700 mand satte over floden, lød salmesangen fra Spion

Rop, ikke høi og triumferende, men skjælvende som
fra folk, der graad over frigen.

Men et stykke fra leiren sad gamle Jan og
læste sin bibel; ingen talte han til og ingen vovede
at tale til ham.

Fjerde kapitel.

Den sidste guldfugle.

Juden kort tid blev Jan frygtet hos engelskmændene; spioner og overløbere fortalte om den gamle merkværdige mand, der havde mistet alle sine sønner og af smerte herover svor i hvert slag at fælde to unge mænd, — frigskorrespondenterne bragte historien over til England, hvor man i begyndelsen lo ad den, men da lægerne flere gange fandt officerer gjennemboret af en guldfugle, fik piben en anden lyd; man talte med gru om den gamle Jan og mødrene stjalt for sine unge sønner.

Efter slaget ved Spion Kop sluttede Jan sig til Biljoen, deltog under ham i de sidste store slag i Natal, drog senere til Fristaten, til Haasveld, en af de Wets underansørere og for med ham rundt om i hele landet, fra Drakensberg til Orange og fra Orange til Baal.

Man saa ham i ethvert slag skyde 2 skud og derefter trække sig tilbage for at læse sin kjære bibel.

Det begyndte at se stygt ud for boerne i Dragebjergene; de var de eneste, der havde kanoner og store forraad af proviant og ammunition igjen, og englænderne satte derfor alt ind paa at fange dem eller ialfald fratage dem de sidste hjælpemidler for derved at faa en ende paa den langvarige og trættende guerrilla.

Bed en overløber havde den engelske general i den nordøstre fristat faaet underretning om, at den bekjendte kommandant Haasveld med en liden styrke skulde transportere 300,000 patroner og 10 kanoner fra de skjulte depoter ved Wilgelven, samt en hel del slagtekvæg gennem Teufels pas til Brandwater Basin, hvor general de Wet opholdt sig. Denne saa berømte feltherre var nemlig i knibe; han manglede alle fornødenheder og udmaatte han, hvis han ikke skulde blive fanget.

„Nu har jeg en fin anledning til at knuse modstanderen,“ tænkte den engelske general. „Det bliver nok en let jag at faa indhentet konvojen, derefter marscherer jeg lige luft paa Brandwater Basin, indeslutter eller overrumpler de Wet, og da skal den fordømte boer ikke undslippe.“

Han saa sig allerede i tankerne seiret og festet som engelsk nationalhelt, som den mand, der oprykkede krigen med roden, som fædrelandets redder. Rask gav han ordre til opbrud, drog i Amarsch afsted over elve og sumpe, over bjerge og dale, og tilslut efter frygtelige anstrengelser lykkedes det ham at komme i nærheden af boerkonvøyen.

Gaasveld var i en forfærdelig nød. Kom ikke kanonerne og ammunitionen frem, var alt tabt, og gav han sig til med hele sin styrke at forsvare sig ved Teufels pas, løb han en stor risiko. Skulde englænderne bryde sig igjennem, var han og konvøyen kaput. Hvad skulde han gjøre? Det var ikke lang tid til betænkning; i det fjerne rullede svære støvskyer frem, han saa det engelske kavaleri i vild galop; hvert minut var kostbart.

Endelig fattede han en plan. Et ildbud blev affendt til de Wet om hurtigst muligt at sende hjælp; selv skulde han med halvdelen af sin styrke faa bragt konvøyen i sikkerhed, medens den anden halvpart skulde besætte passet og forsøge at stanse englænderne eller vanskeliggjøre forfølgelsen.

Den afdeling, der var efterladt til forsvaret og passet, beløb sig alt ialt til 200 mand, og mod disse rykkede 1 brigade af Englands bedste tropper frem. De indtog hurtig stilling paa en dominerende høide, der beherskede tilgangen og som englænderne

maatte have i sin besiddelse, hvis forfølgelsen skulde fortsættes.

Blandt dem, der var bestemt til at vove sit liv for hærens frelse, var ogsaa gamle Jan van Meyer.

Det sidste aars kampe og anstrengelser havde taget haardt paa Jan; han var blevet magrere og øinene var indfaldne og havde en halvslukket glans.

Her havde han ikke mere end 2 guldfugler igjen, og derfor bad han Haasveld om at faa deltage i kampen om passet, en bøn, som kommandanten kun ugjerne maatte opfylde.

Brr — brrr — fsss — fss — den første granat fusesede gjennem luften, traf i næste øieblib kaffeskraaningen og sprang med et hult knald. En røgsky hvirvlede op og løsrevne stensplinter for til alle kanter. — En anden og en tredie fulgte efter.

Det hvinede og hylte i luften, projektilerne summede som kjæmpemæssige øier.

Jorden drønede, kanontordenen blev sterkere og sterkere; skraldene gav gjenlyd i bjergene.

Endelig rykkede det engelske infanteri frem til stormen, der skulde afgjøre fristaternes skjæbne.

Med fældet bajonet kom de i lange tynde lin-

jer, snart frybende, snart springende, skjød, fyrede løs, lagde sig ned, tømte magasinet, ladede paanyt, sprang saa frem igjen stadig nærmere og nærmere høiden, hvor boerne laa stille bag stene og buske.

Nærmere og nærmere kom englænderne, snart var de ved foden af høiden — da hørtes bragen, fræsen og knitren, luften fyldtes af summende mauferkugler, skyttelinjerne vakked og stansed; stønende og skrigende tumlede briterne om.

Men frem gif de paany, frem mod maalet, frem drev officererne dem; med dødsforagt flatrede de opover, men linjerne blev tyndere og tyndere.

Boerne begyndte at blive trætte; der var faldt en hel del, de fremrykkende englændere fik stadig nye forstærkninger fra reserverne. Skydningen blev svagere. Modløshed og fortvilelse over stillingen begyndte at komme frem.

Jan laa bag en stor termittue og iagttog fremrykningen, ventede med at skyde til briterne var paa godt skudhold, tog saa sigte, og trykkede af. En kaptein faldt.

Jan saa sig om efter et nyt maal, fandt endelig en ung officer, der ved kraftige opmuntringer drev sine folk frem. Den sidste guldugle for ud og ned faldt officeren. Jan havde hævet sine sønner.

I det øieblik Jan saa britens fald, vilde han springe op og lade sig skyde ned, han havde ikke mere at leve for, han ønskede kun at dø, at forlade sit land, medens det endnu var frit; men fædrelandskjærligheden vandt overhaand; han saa sine kameraters fortvilelse, han saa briterne storme frem, snart vilde de være oppe paa toppen, konvonen vilde blive inhentet og fristathæren knust.

Rask tastede han sit gamle gevær væk, greb en mauserifle fra en død kamerat, ladede den og fyrede løs, skreg saa: „For Guds skyld fyr! Lad dem ikke komme op.“

Det var ligesom Jan's optræden gav boerne nyt mod. Fortvilelsen gik over til seig dødsforagt, enhver fattede den beslutning, at væрге toppen til det sidste.

Fyringen blev igjen sterk, englænderne begyndte at vakle, det var ikke længere muligt for dem at fortsætte stormen; tilbage til en sikker dækning maatte de. En lang stund havde boerne overtaget, men da englænderne paa ny gik frem til storm, var det klart at stillingen ikke længe kunde holdes. Hurra — hurra — hurra englænderne styrtet op med fældet bajonet.

Jan reiste sig for at se, da hørtes et blødt klast, han vaklede og faldt. Han forsøgte at reise sig, støttede sig op paa albuen, faldt saa atter

jammen. Kræfterne tog af, øinene blev matte og glansen var allerede forsvunden, Jan faldt i en døds. Han laa en stund stille. Med et vaagnede han, aabnede øinene og saa op mod himlen, „Biet, Jakob, jeg kommer.“

En tyk blodstrøm stod ham ud af munden, han faldt tilbage, der hørtes en kort rallen.

Jan var død.

Smidlertid rasede kampen, boerne forsvarede hver fodsbred, skjød saa geværerne sved i fingrene paa dem, men overmagten blev dem for stor, snart var briterne lige ind paa, tydelig hørtes officerernes: Go on, — da pludselig knitrede en ødelæggende hurtigild i deres ryg og flanke.

Bataljonerne nede paa fletten og ved foden af fjeldet veg tilbage, uorden opstod, en vild flugt begyndte.

En afdeling paa 1000 boere under Osthuizen var det, som var kommet de tapre forsvarere til undsætning og ved sit overraskende angreb havde jaget englænderne paa flugt.

Bed Jans og hans kameraters heltmodige kamp var kanonerne reddet.

Da Osthuizen ud paa aftenen med en del af

fine officerer gif over den blodige slagmark stødte han pludselig paa gamle Jan. Døden havde borttaget det haarde, bitre præg og han laa der med et venligt, et lykkeligt smil.

Osthuizen blottede hovedet. „Tag hatten af for gamle Jan sagde han bevæget, ved hans tap- perhed og mod idag blev konvojen frelst. Vi, der kjender ham, ved hvilken god og from sjæl han var, hvad han har lidt her i livet og hvor haardt sønnernes fald tog paa ham. Lad fienden kalde ham for den vilde, uforsonlige hævner, for os vil han altid staa som en god kamerat, en stor patriot og en kjærlig og øm fader.“

E n d e.

President Krügers
LIVSERINDRINGER

fortalt af ham selv.

Efter Optegnelse af

H. S. BREDEL,
Krügers Privatsekretær.

PIET GROBLER,
Understatssekretær.

Udgiven af **A. SCHOWALTER**

Oversat af cand. theol. Strømme.

Pris Kr. 5,40, indb. 7,00.

Norske Blade skriver om dette Værk:

„Det er med en vis underlig Følelse, man griber denne Bog. Den kommer som en Epilog til et Drama, et Verdensdrama, der i tre Aar kostede tusinders Liv og Blod og vakte Had og Uvilje, Forsvar og Angreb, saalangt der læstes en Avis i Verden.“
(Morgenbladet)

„De Erindringer, der beretter om en saa interessant Personlighed som Paul Krüger, der har spillet en saa fremtrædende Rolle under den sidste Tids Begivenheder i Sydafrika vil altid læses med Interesse.
(Aftenposten)

„Forlæggeren for Norge og Danmark, L. E. Tvedte, bringer Bogen frem i et smukt og solid Udstyr. Vi spaar dette Værk Sukces paa Aarets Bogmarked. En Beretning om den store merkelige Boerhøvdings Liv fra Barndommen under de store „Trek“ til den Dag idag, da han som Olding i Landflygtighed maa begræde det Folks Vanskjæbne, som han med Klogskab og Kraft har ledet gjennem Lykkens og Modgangens Aar, fortalt af ham selv, vil bli modtat med varm Interesse i de videste Kredse.“
(Dagbladet)

„Det er et staseligt Bind paa 690 Sider i stort Format og smukt udstyret. — — — Det vil altid have sin Interesse at følge den mærkelige gamle Statsmand gennem hans lange Livs mangehaande Omvekslinger, og Bogen kan derfor anbefales Boernes Venner, som hos os sikkert er i Flertal “
(Verdens Gang)

„Krügers lune, ofte vittige Fortællermaade og de mange Eventyr vil vistnok gjøre den populær, og hans sterke Religiositet vil bringe den ud i Kredse, hvorhen den ellers efter sit Indhold neppe vil ha naaet.“
(Ørebladet)

L. E. Tvedtes Forlag.